

บันทึกข้อความ

สำนักยา (อช.)
 เลขที่ 10931
 ก.ย. 2562
 วันที่ เวลา 10.07

ส่วนราชการ กองแผนงานและวิชาการ กลุ่มวิจัยและวิทยบริการ โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๗๒๕๖

ที่ สร.๑๐๐๔.๐๘/ก๗๐๖๕ วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอส่งผลการสำรวจ(เบื้องต้น) ความเชื่อมั่น ความรู้ และพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

เรียน ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/.....

กองแผนงานวิชาการขอส่งผลสำรวจ (เบื้องต้น) ความเชื่อมั่น ความรู้ และพฤติกรรมการบริโภค
 ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อทราบและใช้ประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติ
 ราชการต่อไป ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบด้วย จะเป็นพระคุณ

(นางวิมล สุวรรณเกษวงษ์)
 ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ

- บริหาร () พัฒนาระบบ () กำหนดฯ
- () Pre () Post () นโยบายฯ
- () แผนไทยฯ () โปรดทราบ () โปรดพิจารณา
- โปรดแจ้งเวียน ()

นายปราโมทย์ อัครภานนท์
 ภาสัชกรชำนาญการพิเศษ

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักยา

- คุณ รัชนิวรรณ
 โปรด แจ้งเวียน
 ปิดประกาศ

(นางสาวสุกัญญา ศรีสมภ)
 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ผลสำรวจเบื้องต้น : ความเชื่อมั่น ความรู้ และพฤติกรรมการผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

การสำรวจพฤติกรรมและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 นี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยได้แก่ (1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับการรับรองโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในปัจจุบัน (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในปัจจุบัน และ (3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพในปัจจุบัน ผลการศึกษานี้เน้นการใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลวิธีในการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคให้สามารถพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของการมีความรู้ที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกี่ยวกับการเลือกซื้อ/ใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองและนอกเขตเมืองในพื้นที่จังหวัดใน 13 เขตสุขภาพ ได้แก่ น่าน เพชรบูรณ์ อุทัยธานี ลพบุรี เพชรบุรี จันทบุรี ร้อยเอ็ด สกลนคร ชัยภูมิ มุกดาหาร กระบี่ สงขลา และกรุงเทพมหานคร ในการสำรวจได้จำแนกกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยได้กำหนดจำนวนเป้าหมาย 1,600 ตัวอย่าง ที่ระดับความคลาดเคลื่อน \pm ร้อยละ 5 หรือระดับความเชื่อมั่นของตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 95 สามารถเก็บตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 1,722 ตัวอย่าง

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาล ร้อยละ 64.4 และนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 45.6 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.5 การกระจายของอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 50-59, 20-29 และ 40-49 ปี เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพการสมรส พบว่า มีสถานภาพสมรสร้อยละ 48.2 นอกจากนั้น ในระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในกลุ่มปริญญาตรีร้อยละ 39.4 และมีมัธยมต้นปลาย/ปวช-ปวส. ร้อยละ 30.5 สำหรับอาชีพที่ตอบสูงสุดใน 3 อันดับแรกได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 23.2, 19.3 และ 16.6 ตามลำดับ

ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับการรับรองจาก อย. ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในภาพรวม 5 กลุ่มผลิตภัณฑ์อยู่ที่ระดับมาก ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 75.9 ซึ่งผลคะแนนความเชื่อมั่นเรียงลำดับจากมาก-น้อย ได้แก่ ยารักษาโรค (ร้อยละ 80.2) เครื่องมือแพทย์ (ร้อยละ 79.1) วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน (ร้อยละ 74.7) เครื่องสำอาง และอาหาร (ร้อยละ 73.7 และ 71.9) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับรองจาก อย. ปี 2561

ประเด็นความเชื่อมั่นต่อผลิตภัณฑ์	ร้อยละ
1. ยารักษาโรค : ยาปฏิชีวนะ ยาลดไข้ ยาธาตุ ยาลดกรด	80.2
2. อาหาร : นม เครื่องดื่ม ขนมขบเคี้ยว อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	71.9
3. เครื่องมือแพทย์ : หน้ากากอนามัย และถุงยางอนามัย	79.1
4. เครื่องสำอาง : สบู่ แชมพู ยาสีฟัน ครีมหาผิวผ้า ครีมกันแดด	73.7
5. วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน : น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ ยาฉีดยุง/มด/แมลง	74.7
ภาพรวม	75.9

สถานการณ์ความรู้ต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้บริโภค พบว่าระดับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพตามประเด็นที่ อย. ได้มีการรณรงค์ รวมถึงจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากบุคคลและภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อค้นหาประเด็นความรู้ในการเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้บริโภคที่ควรได้รับการแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 90.9 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ตอบว่ารู้ และเมื่อพิจารณาความรู้เป็นรายผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารได้ถูกต้องสูงสุด รองลงมาคือ วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ยาปฏิชีวนะ เครื่องสำอาง และเครื่องมือแพทย์ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม คำถามของผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ที่ว่า “หน้ากากอนามัยทุกชนิดไม่สามารถใช้ป้องกันฝุ่นและเชื้อโรคได้ทุกประเภท” ยังมีบางส่วนที่มีความรู้ไม่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกับผู้บริโภคเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวต่อไป ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

ประเด็นความรู้ที่ถูกต้อง	ร้อยละ
1. ยาปฏิชีวนะต้องรับประทานให้หมดตามแพทย์/เภสัชกรแนะนำ แม้ว่าจะหายแล้วก็ตาม	91.2
2. การรับประทานอาหารหวาน มัน เค็มเป็นประจำ เสี่ยงต่อการเกิดโรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง	95.9
3. หน้ากากอนามัยทุกชนิดไม่สามารถใช้ป้องกันฝุ่น และเชื้อโรคได้ทุกประเภท	82.0
4. เครื่องสำอางที่โฆษณาว่าใช้แล้วขาวไว ขาวถาวร อาจใส่สารอันตราย	90.9
5. น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ ยาฉีดยุง/มด/แมลง มีสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ	94.9
รวม	90.9

สถานการณ์พฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพตามประเด็นที่ อย. ได้มีการรณรงค์ในปัจจุบันเพื่อวิเคราะห์ประเด็นด้านพฤติกรรมเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้บริโภคที่ควรได้รับการแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 79.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมผู้บริโภคในรายผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงสุด ได้แก่ พฤติกรรมการใช้น้ำยาล้างห้องน้ำ หรือยาฉีดยุง/มด/แมลงตามคำแนะนำบนฉลาก รองลงมาคือ การควบคุมการรับประทานผลิตภัณฑ์อาหารที่มีรสหวาน มัน เค็ม สำหรับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องที่ควรได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคยาปฏิชีวนะที่ต้องรับประทานครบจนหมดทุกครั้งตามปริมาณที่แพทย์หรือเภสัชกรแนะนำ รวมทั้งพฤติกรรมการเลือกซื้อเลือกใช้เครื่องสำอางที่โอ้อวดเกินจริง และการใช้หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันฝุ่น PM 2.5 เมื่อมีค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องมีการหากลไกเพื่อปรับพฤติกรรมให้กับประชาชนเพิ่มเติม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละผู้บริโภคมีพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง

ประเด็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง	ร้อยละ
1. รับประทานยาปฏิชีวนะจนหมด ตามที่แพทย์หรือเภสัชกรแนะนำ	40.4
2. ควบคุมการรับประทานผลิตภัณฑ์อาหารที่มีรสหวาน มัน เค็ม	94.4
3. ใช้หน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่น PM 2.5 เมื่อมีค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน	81.3
4. เลือกซื้อหรือเลือกใช้เครื่องสำอางที่ไม่โอ้อวดเกินจริง	87.6
5. ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำ หรือยาฉีดยุง/มด/แมลง ตามคำแนะนำบนฉลาก	94.8
รวม	79.7